

RAPORT

Z PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY

**Projekt „Jak Wam się tu żyje - kulturalna diagnoza poprzemysłowej
dzielnicy”**

Termin diagnozy 22.04.2025 - 10.06.2025

Zespół:

Andrzej Ciszewski - Dyrektor OK

Mariusz Słowik

Jadwiga Gubała

Beata Fonik

Renata Cesak

Katarzyna Symula

Izabela Tutaj

Małgorzata Wójcik - Animator NCK

Będzin
kwiecień/maj/czerwiec 2025

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

DOM
KULTURY+

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury: Dom Kultury+ Edycja 2025

Spis treści

WSTĘP	3
Charakterystyka dzielnicy Grodziec oraz filii Ośrodka Kultury w Będzinie	5
Koncepcja realizowanych badań – diagnoza lokalna dzielnicy Grodziec	7
Wyniki badań sondażowych – diagnoza dzielnicy Grodziec	10

Krajobraz Grodźca

WSTĘP

Raport, który oddajemy w Państwa ręce, stanowi efekt przeprowadzenia diagnozy lokalnej na terenie dzielnicy Grodziec w Będzinie, zrealizowanej w ramach programu Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne 2025, koordynowanego przez Narodowe Centrum Kultury.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

DOM
KULTURY+

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Dom Kultury+ Edycja 2025

Program Dom Kultury+ to ogólnopolska inicjatywa, której celem jest wzmocnienie roli domów kultury jako instytucji działających blisko ludzi – reagujących na realne potrzeby lokalnych społeczności i wspierających rozwój oddolnych działań kulturalnych. Kluczowym założeniem programu jest nie tylko wzbogacenie oferty kulturalnej, ale przede wszystkim aktywne włączenie mieszkańców w jej współtworzenie – poprzez konsultacje społeczne, działania badawcze i otwarte konkursy inicjatyw.

W 2025 roku Ośrodek Kultury w Będzinie zakwalifikował się do programu, otrzymując dofinansowanie na realizację zadania pn. „Jak Wam się tu żyje? Kulturalna diagnoza przemysłowej dzielnicy”. Środki te pozwoliły na przeprowadzenie szczegółowej diagnozy potrzeb kulturalnych w dzielnicy Grodziec, a także umożliwią realizację drugiego etapu – konkursu na inicjatywy oddolne, w którym mieszkańcy będą mogli ubiegać się o wsparcie dla własnych pomysłów na działania kulturalne.

Podstawą niniejszego raportu są dane zebrane w trakcie działań badawczych: sondażu ankietowego wśród mieszkańców oraz serii spotkań i wywiadów z lokalnymi liderami i grupami nieformalnymi. Celem diagnozy było rozpoznanie zasobów, potencjału i najważniejszych potrzeb społeczności Grodźca w zakresie kultury, integracji i aktywności obywatelskiej.

Wierzymy, że ten raport będzie nie tylko dokumentem analitycznym, ale również inspiracją do wspólnych działań, które wzmocnią tożsamość lokalną, ożywią przestrzeń społeczne Grodźca i dadzą mieszkańcom realne narzędzia do współtworzenia kultury w swojej dzielnicy.

Szyld Kopalni Grodziec

Charakterystyka dzielnicy Grodziec oraz filii Ośrodka Kultury w Będzinie

Dzielnica Grodziec położona jest w północno-zachodniej części Będzina i obejmuje obszar o powierzchni około 16 km². Choć obecnie jest integralną częścią miasta, przez wiele lat funkcjonowała jako samodzielna jednostka – najpierw wieś, a następnie miasto (1951–1975). W 1975 roku, na mocy reformy administracyjnej, została włączona do Będzina jako jedna z dzielnic.

Grodziec posiada wyrazisty i unikalny charakter, który wynika z jego przemysłowej przeszłości. W XIX i XX wieku funkcjonowały tu jedne z najważniejszych zakładów przemysłowych regionu – cementownia (działająca od 1857 roku jako pierwsza tego typu w Polsce), kopalnia węgla (uruchomiona w 1899 roku) oraz browar (działający od XIX wieku aż do 1948 roku). Do dziś na terenie dzielnicy zachowały się relikty tych obiektów, które stanowią cenne dziedzictwo industrialne: ruiny cementowni i browaru, wieża ciśnień oraz charakterystyczne kamienice robotnicze.

Na krajobraz Grodzka wpływają również jego walory przyrodnicze. Dzielnica położona jest u podnóża wzgórz Świętej Doroty, Parciny i Kijowej. W pobliżu rozciąga się Las Grodziecki – ważne miejsce spacerowe i rekreacyjne dla mieszkańców.

Koncert - Filia Ośrodka Kultury w Grodźcu

Zabudowa dzielnicy jest w większości niska – dominują domy jednorodzinne i dawne budynki robotnicze. Północna część Grodzca to nowsze osiedla mieszkaniowe. W skład dzielnicy wchodzi także mniejsze kolonie i przysiółki, takie jak Boleradz, Parcina, Browar, Pekin, Osówka czy Fińskie Domki.

W centrum życia społecznego dzielnicy znajduje się filia Ośrodka Kultury w Będzinie, zlokalizowana przy Placu Skarbińskich. Mieści się ona w historycznym budynku z 1936 roku, który początkowo pełnił funkcję domu kultury, a w późniejszych latach także placówki o charakterze katolickim. Dziś filia stanowi ważny punkt na mapie kulturalnej dzielnicy, oferując różnorodne zajęcia artystyczne, edukacyjne i rekreacyjne dla mieszkańców w różnym wieku. W ofercie znaleźć można m.in. warsztaty plastyczne, zajęcia z baletu, robotyki, rysunku i malarstwa, a także gry umysłowe, jak brydż.

Filia ściśle współpracuje z centralą Ośrodka Kultury w Będzinie, organizując wydarzenia artystyczne, festyny, spektakle, koncerty oraz działania w ramach ogólnomiejskich projektów edukacyjno-kulturalnych. Dla lokalnej społeczności pełni ona funkcję miejsca integracji, rozwoju twórczego i kontaktu z kulturą, często stanowiąc jedyną taką przestrzeń w codziennym życiu Grodzca.

Dzielnica Grodziec, mimo wyzwań związanych z przekształceniami gospodarczymi i demograficznymi, zachowuje swój wyjątkowy klimat – z jednej strony postindustrialny i historyczny, z drugiej – rodzinny i lokalny. Obecność placówki kulturalnej oraz bliskość terenów zielonych tworzy dogodne warunki do działań animacyjnych, edukacyjnych i wspierania oddolnych inicjatyw społecznych.

Dzielnica robotnicza KWK Grodziec

Koncepcja realizowanych badań – diagnoza lokalna dzielnicy Grodziec

Celem badań była identyfikacja zasobów lokalnych, potencjału społecznego oraz potrzeb kulturalnych mieszkańców dzielnicy Grodziec w Będzinie. Badanie przeprowadzono w ramach etapu Diagnozy lokalnej programu Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne 2025 realizowanego przez Ośrodek Kultury w Będzinie.

1. Założenia koncepcyjne badań

Punktem wyjścia do opracowania koncepcji badawczej było założenie, że Grodziec – jako dzielnica o wyraźnej tożsamości lokalnej, historycznym charakterze i silnych tradycjach przemysłowych oraz społecznych – dysponuje niewykorzystanym potencjałem aktywności kulturalnej i społecznej. Kluczowe dla badań było nie tylko zebranie opinii mieszkańców, ale również dotarcie do grup formalnych i nieformalnych, które mają realny wpływ na życie dzielnicy.

2. Metody i narzędzia badawcze

W badaniach zastosowano dwie główne metody jakościowo-ilościowe:

a) **Ankieta** (ilościowa) 304 ankiety

Standaryzowane narzędzie diagnostyczne zawierające pytania zamknięte i półotwarte dotyczące:

- oceny oferty kulturalnej,
- potrzeb i barier uczestnictwa,
- gotowości do inicjowania działań oddolnych,
- zasobów lokalnych (miejsc, osób, tradycji).

b) **Wywiady pogłębione** (jakościowe)

Swobodne rozmowy prowadzone z przedstawicielami grup społecznych aktywnych w Grodźcu. Rozmowy miały charakter eksploracyjny, pozwalały na uchwycenie kontekstu działań lokalnych, historii współpracy, problemów i szans dzielnicy.

3. Dobór respondentów i grup uczestniczących w diagnozie

W badaniu celowo włączono przedstawicieli różnych środowisk – zarówno instytucjonalnych, jak i nieformalnych – w tym:

Spotkanie w DPS Będzin Grodziec

- **Ochotnicza Straż Pożarna w Grodźcu** – rozmowy dotyczyły integracyjnej roli OSP w społeczności, organizacji wydarzeń i obecności w przestrzeni publicznej.
- **Dom Pomocy Społecznej** – spotkanie miało na celu poznanie potrzeb osób starszych, ich możliwości uczestnictwa w kulturze oraz znaczenia miejsca, w którym żyją.
- **Lokalne drużyny harcerskie** – rozmowy dotyczyły pracy z młodzieżą, możliwości współpracy z Ośrodkiem Kultury oraz aktywizacji dzieci i nastolatków.
- **Zespół folklorystyczny „Grodźczanie”** – wywiad dotyczył kultywowania lokalnej tradycji, transmisji dziedzictwa i roli zespołu w zachowywaniu tożsamości dzielnicy.
- **Grupy nieformalne i mieszkańcy niezrzeszeni** – spotkania i rozmowy z osobami aktywnymi społecznie, ale niezwiązanymi z żadną organizacją formalną.

Uzupełnieniem były rozmowy z nauczycielami, rodzicami oraz osobami starszymi a także aktywnymi fizycznie, często spotykającymi się w przestrzeni filii Ośrodka Kultury, szkół i przedszkoli.

4. Profil respondenta (mieszkańca Grodźca)

Na podstawie zgromadzonych danych, profil respondenta można opisać następująco:

- Wiek: pełen przekrój – od młodzieży po seniorów; szczególnie aktywna grupa 30–50 lat,
- Status społeczny: mieszkańcy pracujący, emeryci, osoby prowadzące działalność gospodarczą, członkowie organizacji społecznych,

Spotkanie z ZHP

Spotkanie z ZHP

Spotkanie z OSP

Spotkanie w Filii OK

- Zaangażowanie lokalne: zróżnicowane – od biernych odbiorców wydarzeń po liderów grup nieformalnych i członków instytucji,
- Motywacje: potrzeba integracji międzypokoleniowej, zachowania lokalnej tożsamości, ożywienia dzielnicy, wykorzystania istniejących zasobów (np. terenów zielonych, pałacu, placówki kultury).

Podsumowanie

Realizacja badań miała charakter pogłębiony, oparty na dialogu z lokalną społecznością i kluczowymi środowiskami działającymi w dzielnicy. Dobór metod (ankieta i wywiad) umożliwił zarówno zebranie twardych danych ilościowych, jak i uchwycenie emocji, potrzeb oraz kontekstu społecznego Grodzca. Dzięki temu diagnoza stanowi solidną podstawę do planowania działań kulturalnych, które będą osadzone w realiach dzielnicy i jej mieszkańców.

Wyniki badań sondażowych – diagnoza dzielnicy Grodziec

1. Informacje ogólne o respondentach

Badanie ankietowe objęło **304 osoby**, z czego **252 osoby (ok. 83%)** wskazały, że są mieszkańcami dzielnicy Grodziec. Zdecydowaną większość wśród respondentów stanowiły **kobiety – 203 osoby**, co może świadczyć o większym zainteresowaniu sprawami lokalnymi i kulturą w tej grupie.

Pod względem wieku, najliczniejszą grupę stanowili respondenci w przedziale **35–44 lata**, czyli osoby aktywne zawodowo i często zaangażowane w życie rodzinne i lokalne. Cechuje ich wysokie zainteresowanie ofertą skierowaną zarówno do dzieci, jak i do dorosłych. Większość ankietowanych posiada **wykształcenie wyższe**, co może wskazywać na stosunkowo duży potencjał w zakresie świadomego uczestnictwa w kulturze i działań społecznych.

2. Zainteresowania i preferencje mieszkańców

Respondenci najczęściej wskazywali, że chcieliby uczestniczyć w:

- koncertach (muzyka na żywo),
- **wydarzeniach plenerowych** – takich jak pikniki, kino letnie czy festyny,
- spektaklach teatralnych,
- warsztatach artystycznych i rękodzielniczych.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się również:

- spotkania integracyjne,
- **wydarzenia historyczne**, nawiązujące do lokalnego dziedzictwa Grodźca.

Zwracano uwagę na konieczność rozwoju oferty zarówno dla **dzieci i młodzieży**, jak i dla **seniorów** – w tym organizację zajęć międzypokoleniowych, które wzmacniają lokalne więzi.

3. Bariery i potrzeby

Wielu mieszkańców zwracało uwagę na **ograniczony dostęp do wydarzeń kulturalnych w dzielnicy** – wskazywano, że brak jest regularnej, różnorodnej oferty w najbliższej okolicy. W szczególności dotyczy to:

- rodzin z dziećmi,
- osób starszych (często mających problemy z mobilnością),
- młodzieży – dla której brakuje atrakcyjnych, otwartych form aktywności.

Ponadto wskazano na **potrzebę stworzenia stałego miejsca spotkań**, które mogłoby pełnić funkcję **centrum społeczno-kulturalnego** Grodźca – dostępnego dla różnych grup mieszkańców.

4. Pomysły mieszkańców – inspiracje do inicjatyw oddolnych

W ankietach pojawiło się wiele ciekawych propozycji, które mogą posłużyć jako baza do ogłoszenia konkursu inicjatyw lokalnych:

- festyn rodzinny z atrakcjami dla dzieci i koncertem lokalnych artystów,
- **sąsiedzka potańcówka** – wydarzenie integracyjne z muzyką na żywo,
- warsztaty ekologiczne i ogrodnicze (np. ogród społeczny),
- **murale i wystawy plenerowe** prezentujące historię Grodźca,
- spotkania międzypokoleniowe z opowieściami o dawnym Grodźcu,
- **klub filmowy** lub wieczory z planszówkami,
- **mikrogranty dla młodzieży** – jako forma włączania ich w życie społeczne dzielnicy.

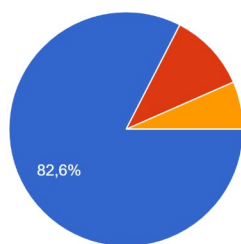
5. Wnioski ogólne z analizy ankiety

- Mieszkańcy Grodźca są **aktywni i otwarci na działania kulturalne**, choć odczuwają wyraźny deficyt regularnych wydarzeń w swojej dzielnicy.
- **Największy potencjał** drzemie w działaniach lokalnych, sąsiedzkich, kameralnych – angażujących całe rodziny i różne grupy wiekowe.
- **Przestrzeń publiczna** i infrastruktura (parki, placówki, ogródki) mogą i powinny być wykorzystywane do tworzenia oddolnych inicjatyw.
- Kluczowe jest umożliwienie mieszkańcom **współtworzenia programu kulturalnego** i zapewnienie im wsparcia organizacyjnego.

Załącznik - wyniki badań, zestawienie.

Miejsce zamieszkania

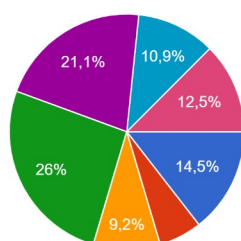
304 odpowiedzi

- Będzin - Grodziec
- Będzin - pozostałe Dzielnice
- inna miejscowość

Wiek

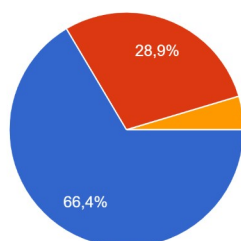
304 odpowiedzi

- poniżej 18 lat
- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55-64
- 65 i więcej

Płeć

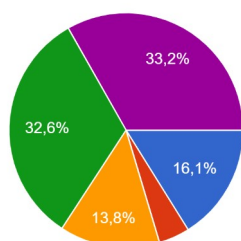
304 odpowiedzi

- Kobieta
- Mężczyzna
- nie chce odpowiadać

Wykształcenie

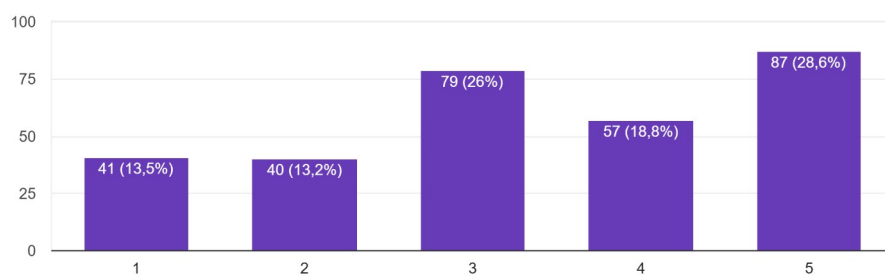
304 odpowiedzi

- podstawowe
- gimnazjalne
- zawodowe
- średnie
- wyższe

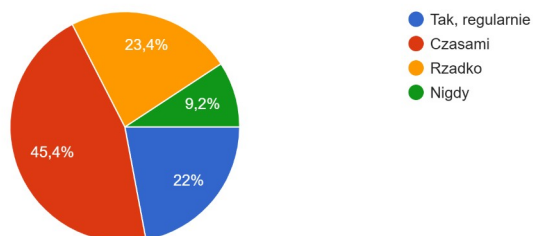
W jakim stopniu czujesz się częścią społeczności kulturalnej Grodzca ?

304 odpowiedzi

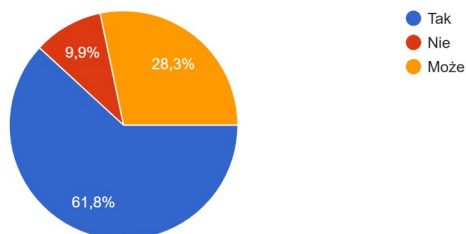
Czy bierzesz udział w wydarzeniach kulturalnych/społecznych organizowanych w Grodźcu?

304 odpowiedzi

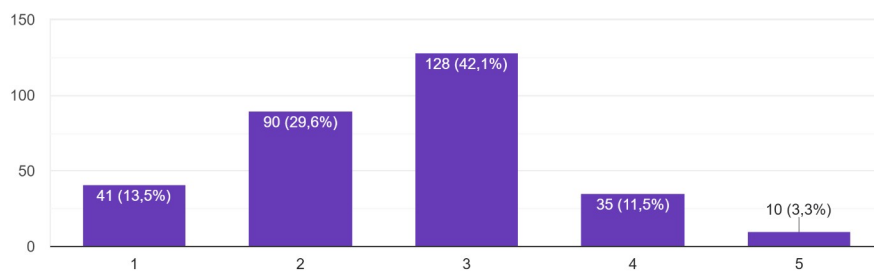
Czy chcesz mieć wpływ na to co dzieje się w Grodźcu ?

304 odpowiedzi

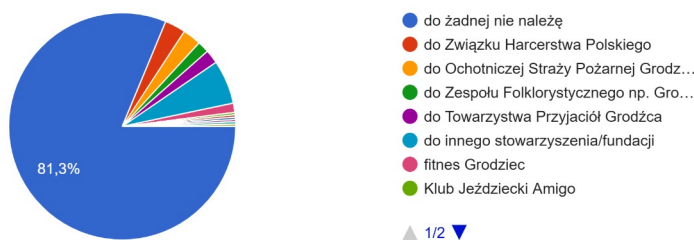
Jak oceniasz obecny poziom zaangażowania mieszkańców w życie kulturalne Grodźca ?

304 odpowiedzi

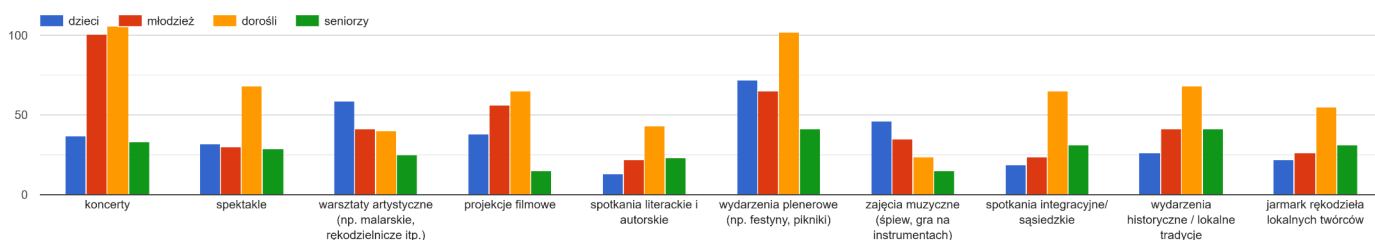

Do jakiego stowarzyszenia lub innej organizacji społecznej działającej w Grodźcu należysz ?

304 odpowiedzi

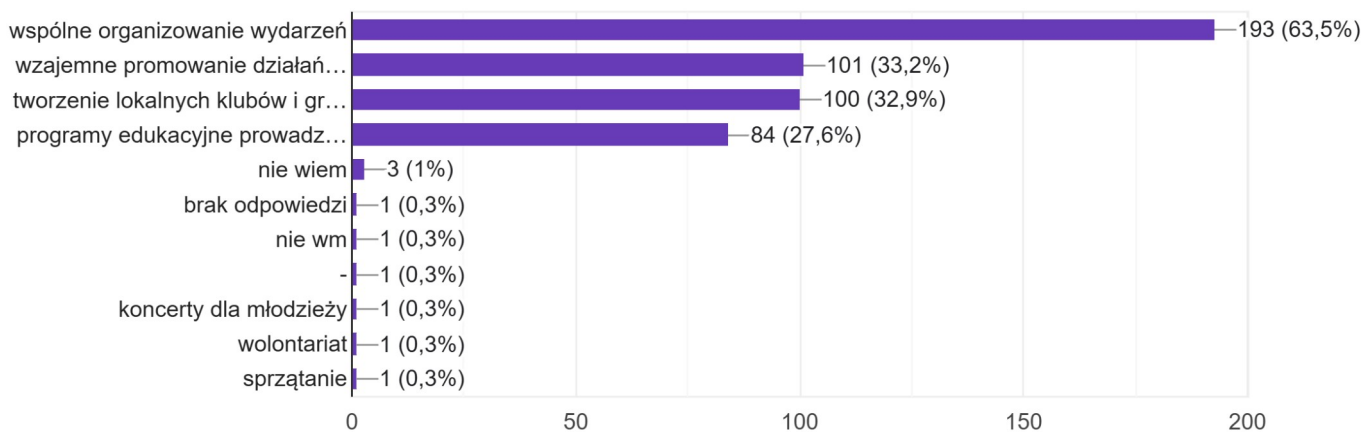

Jakie formy aktywności Cię interesują ? (wybierz maksymalnie 3 kategorie i zaznacz grupy wiekowe, do których ma być skierowana oferta)

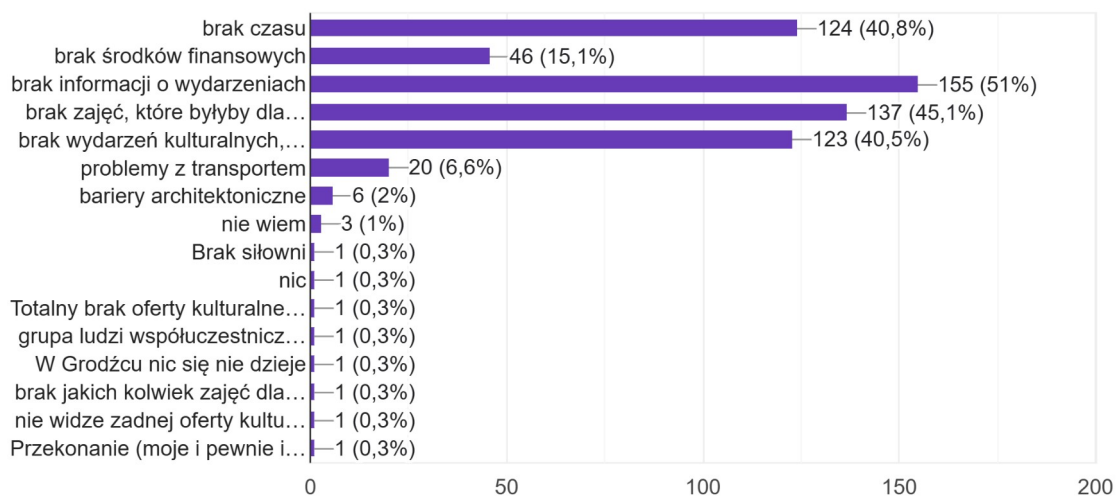
Jakie formy współpracy instytucji kultury z organizacjami lokalnymi (np. szkoły, stowarzyszenia) są Twoim zdaniem najbardziej skuteczne w budowaniu ...lturalnej ? (zaznacz maksymalnie 2 odpowiedzi)

304 odpowiedzi

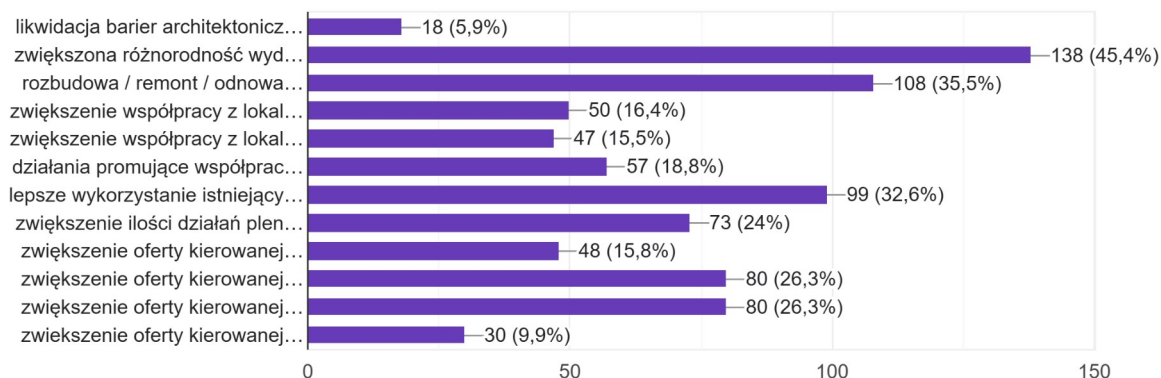
Co przeszkadza Ci w korzystaniu z oferty kulturalnej ? (zaznacz maksymalnie 3 odpowiedzi)

304 odpowiedzi

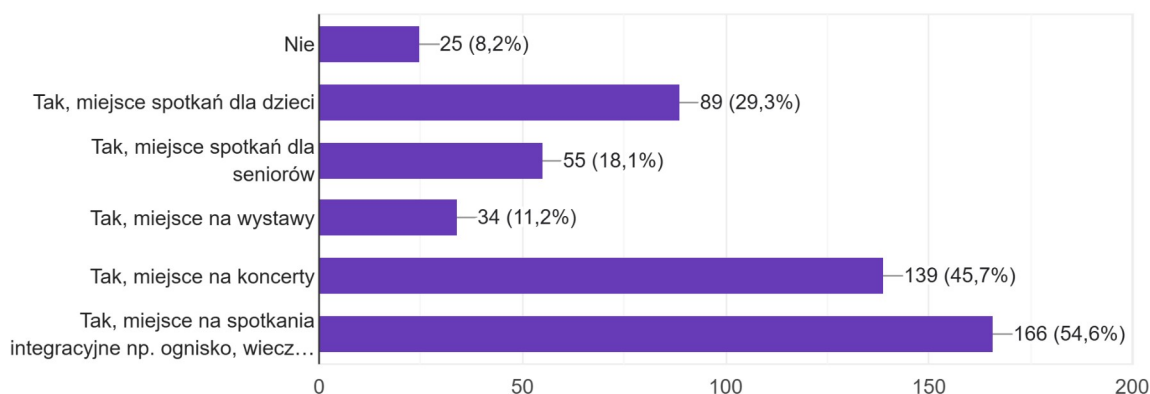
Jakie zmiany w ofercie kulturalnej w Grodźcu byłyby konieczne aby w ciągu 3 lat zwiększyć aktywność mieszkańców ? (zaznacz maksymalnie 3 odpowiedzi)

304 odpowiedzi

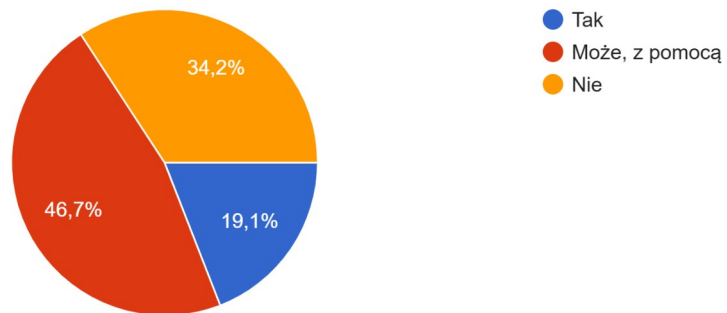
Czy widzisz potrzebę stworzenia stałych miejsc spotkań w Grodźcu? Jeśli tak, jakie powinny mieć funkcje ? (zaznacz maksymalnie 2 odpowiedzi)

304 odpowiedzi

Czy chciałbyś zrealizować jakąś inicjatywę kulturalną (wydarzenia, warsztaty, spotkania)?

304 odpowiedzi

Czy masz pomysł na wydarzenie lub projekt, który chciałbyś, aby odbyło się w Grodźcu ? Opisz krótko swój pomysł. (odpowiedzi online)